

ANJA ŠOVAGOVIĆ DESPOT

ZDENKIN LET

PREMIJERE
FESTIVALI
RAZGOVORI
MI U SVIJETU

VOX
HISTRIONIS

AKTUALNOSTI
ANECDOTE
TEORIJA
NOVE KNJIGE
SJEĆANJA
DRAME

Zdenka Heršak najljepše se smije od svih glumica koje sam slušala kako se smiju. U njezinu smijehu odzvanja radost ljepote, radost njezina beskrajnog šarma i duhovitosti, njezina nevjerovatnog i raskošnog temperamenta, u njezinu smijehu čujem pticu koja leti iznad vremena i svojim zvonkim pjevanjem poručuje kako je u životu potrebno letjeti. Kako je važno lebdjeti ponad kuća i ljudi i života i smisla. Jer, ima li smisla u ovom našem nestalnom životu, u ovim našim neobjašnjivim, neobičnim, umjetničkim pokušajima, ima li smisla u glumačkim preobrazbama i zabludama i bezbrojnim upitnicima koji stoje na našim putevima?

Zdenka Heršak pita se u svojoj knjizi o tom smislu života, o smislu umjetnosti i postojanja u umjetnosti koju tako točno i bolno povezuje s duhovnošću, sa smirenjem u duhu. A kako dostići taj savršeni sklad duha i glume i čovječnosti i moralnosti? Kako postići sklad u neskladnom zanimanju u kojem je jedino prolaznost stalna? Kako u sebi pomiriti želju za skandalom i nekonvencionalnošću i istodobnu želju i potrebu za malograđanštinom i redom? Kako u sebi pomiriti i ženu i glumicu i majku i ljubavnicu i klauna i damu i bogatu i siromašnu i zaljublvenu i ravnodušnu i bezobraznu i milostivu? Zdenka ima taj jedinstveni Božji dar. Zdenka pomiruje. Zato jer uživa u istraživanju svoga unutarnjeg i vanjskog života, svojih dvojbi i nedoumica, uživa u istraživanju svoje britke inteligencije i jednako se tako poigrava svojim neznanjem:

“Ja sam pisac-strašilo s naherenim šeširom na glavi pa mu se autoriteti podsmjehuju. Ja sam najveća neznanica koja ima hrabrosti graditi ogradu usred oceana, ne-

znalica s velikom vjerom da se sve može učiniti ako to iz srca kreće.”

Zato Zdenka putuje kroz život i putuje zajedno sa životom. I ne zaustavlja put. Zdenka traje i istražuje u glumi, u literaturi, u religiji, u filozofiji. Zdenka je neprestano u pokretu kroz dušu koja glumačkim paradoksima pokreće njezinu zanosnu tjelesnost, njezinu burnu gestu, njezin jedinstveni smijeh. Život je Zdenkin putovanje kroz radost, kroz bol, kroz ushit, kroz tugu. Život je Zdenkin umjetnost sama koju je stavila na papir i pred nama se prikazuje jedan neobičan i objestan i iskren i zafrkantski i lucidan, neobuzdan, beskrajn i potpuno jedinstven talent.

SUTRA

Jednom je Zdenka došla na dvor kralja koji ju je odmah dao zatvoriti. Kralj joj reče: “Tebi ću odrubiti glavu jer varaš svijet svojom igrom, svojim savršeno odglumljenim smijehom, svojom radošću. Jer varaš naivni svijet svojom umjetnošću.” I bacili glumicu u zatvor u kuli koja je bila okružena tugom i nesrećom prolaznog života. Glumica ostane sama i pomisli: sada ću odglumiti pticu. I stane se smijati i smijati i smijati i cvrkutati i pjevati i poleti iznad kule i iznad tuge i iznad nesreće i iznad života.

Zdenka Heršak svojom nezamjenjivom i neponovljivom osobnošću velike glumice i sasvim posebne i neobične književnice daje nam krila kojima putujemo u drugačije svjetove. Tako letimo zajedno s njom i na tome joj se moramo duboko zahvaliti.

I pokloniti.

A. P. Čehov, *Ivanov*
režija Ivica Kunčević
GDK Gavella, 1978.